

Dossier de premsa **FUNDACIÓ JAUME BOFILL**

Les famílies prenen la iniciativa com a sector clau de l'educació

Presentació del *Llibre Blanc de la participació
de les famílies a l'escola*

Projecte «Famílies amb veu»

MAIG 2014

famílies amb
veu

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

Índex

1. El sector de pares i mares d'alumnes pren la iniciativa en un acte unitari en què es presentarà el *Llibre blanc de la participació de les famílies a l'escola*.
2. La consolidació del sector de famílies en educació.
3. Decàleg de les famílies i l'escola: agenda compartida de les famílies.
4. Per a fer-ho possible cal una major articulació del sector.
5. Presentació pública del *Llibre Blanc de la participació de les famílies a l'escola* amb l'agenda compartida per les famílies.
6. Recursos

1. El sector de pares i mares d'alumnes pren la iniciativa en un acte unitari en què es presentarà el *Llibre blanc de la participació de les famílies a l'escola*

Davant la situació complexa que s'està vivint en l'educació (la crisi, les retallades, l'amenaça de la LOMCE, etc.) les famílies tenen respostes i volen fer sentir la seva veu.

El proper dissabte 24 de maig, en el marc del «I Fòrum de les Famílies i l'Educació a Catalunya», per primera vegada en la història de la democràcia totes les federacions d'AMPA que agrupen pares i mares de tot el ventall de centres educatius de Catalunya (FAPAC, CCAPAC, FAPAES i FAPEL), presenten una agenda de futur que posa de manifest les preocupacions i reivindicacions de les famílies avui i els seu posicionament estratègic per aconseguir major rellevància com a sector interessat i protagonista en educació.

2. La consolidació del sector de famílies en educació

Les famílies, a més d'implicar-se a títol individual en l'educació dels propis fills i filles, estan aportant recursos i iniciatives al sistema educatiu sense els quals les escoles no podrien dur a terme l'oferta actual.

- Però, malgrat aquesta aportació estructural al sistema, **les famílies no estan rebent el reconeixement ni l'espai de participació democràtica que els correspondria com a part interessada que són del sistema educatiu, tant en l'àmbit de centre com pel que fa a les polítiques educatives locals o de país.**

Aquesta constatació sorgeix de la recerca que s'ha produït en el marc del projecte "Famílies amb veu".

- D'una banda, una enquesta a 1.228 AMPA de Catalunya i una altra a 1.500 equips directius, han permès que surti a la llum la vigència i fortalesa del moviment de famílies en educació a través de les associacions de mares i pares d'alumnes (AMPA). Algunes de les dades més rellevants són¹:
 - El 97% dels centres tenen AMPA on el 81% de les famílies hi estan associades.
 - La quota de l'AMPA és de 27€ anuals de mitjana: molta rendibilitat social a baix preu.
 - Sense les AMPA, la majoria de serveis bàsics per a les famílies (com els relacionats amb la conciliació, com l'acollida matinal o el menjador) no estarien garantits, sobretot en els centres de primària: el 97% els ofereix.
 - A banda dels serveis per a les famílies, les AMPA fan aportacions al funcionament de l'escola: el 18% del seu pressupost el destinen a la compra de material i equipament del centre, i un 5% a material per l'alumnat.
 - Les AMPA, lluny de trobar-se col·lapsades, valoren positivament la seva gestió i aspiren a ampliar-la: més del 90% voldrien fer-se càrrec de més activitat.
 - El 70% de les AMPA voldrien poder participar en la programació anual del centre i el 60% en el procés de selecció del director/a.

¹ Els resultats s'han publicat a l'informe breu *Més que un gra de sorra. Les Associacions de Mares i Pares d'Alumnes (AMPA) a Catalunya*. També es poden consultar els dossiers de premsa vinculats a aquesta recerca: "*El potencial de les famílies per millorar l'escola*" i "*La contribució de les AMPA en la qualitat educativa*".

- L'AMPA canalitza amb fluïdesa la relació entre famílies i escola: en la majoria de centres la junta de l'AMPA es troba un cop al mes amb l'equip directiu del centre.
 - Més enllà de l'escola, l'AMPA participa en la millora educativa i social del seu entorn: més del 60% es relaciona amb altres entitats i iniciatives locals.
- D'altra banda, a partir d'una enquesta a 1.500 famílies amb fills de 0 a 16 anys escolaritzats, hem pogut conèixer com participen les famílies a l'escola, tant en l'àmbit formal com informal, així com què és allò que les motiva a participar i quines dificultats troben. Aquesta enquesta ens ha permès arribar a tots els perfils de famílies, des de les més actives a l'escola fins l'anomenada "majoria silenciosa". Algunes de les dades que se'n destaquen són²:
 - Mares i pares estan interessats en l'escolarització dels seus fills: el 74% supervisen o ajuden sovint o sempre als seus fills amb els deures; el 89% s'ha reunit amb el tutor o tutora del fill/a, i el 95% han assistit a la reunió d'inici de curs.
 - El 29% de les mares i els pares participen activament amb i per l'escola, ja sigui a través de l'AMPA o de comissions de treball.
 - Els pares són autoexigents respecte al seu grau d'implicació: el 46% dels que participen de forma passiva estan poc o gens satisfets amb la seva implicació a l'escola.
 - Els factors que més condicionen la participació són: el nivell d'estudis dels pares (com més estudis, major és la participació); els ingressos (un menor capital econòmic dificulta la participació); la monoparentalitat (les dificultats de conciliació dificulten la participació), i l'origen dels pares (les famílies d'origen estranger participen menys).
 - Les famílies d'origen estranger participen menys perquè concentren altres factors que desincentiven la participació: ingressos baixos, baix nivell d'estudis i monoparentalitat.
 - La variable que apareix amb més força en relació a la participació de les famílies d'origen estranger és el nombre d'anys que els fills van a la mateixa escola: en igualtat de condicions socioeconòmiques, la probabilitat de participar de pares autòctons i estrangers s'igualaria als 6 anys d'estar a la mateixa escola.
 - Les AMPA gaudeixen de bona salut: només el 15,6% de les famílies no en són sòcies.
 - D'entre aquelles que no són sòcies de l'AMPA, el 36,3% de les famílies de centres públics al·leguen que és per motius econòmics (no poden pagar la quota).
 - El 37,5% de les famílies amb menys de 600€ mensuals no estan associades a l'AMPA.
 - I per últim, s'ha dut a terme una prospectiva del paper de les famílies als consells escolars a partir de l'anàlisi de les diferents lleis d'educació tant a nivell estatal i autonòmic i, sobretot, de l'efecte que tindrà l'aplicació de la LOMCE en la redifinició del sistema i l'organització escolar. Els titulars destacats són:³
 - Els consells escolars són un model adormit en pràctiques en pràctiques massa burocratitzades.
 - La realitat dels consells escolars d'avui dia mostra un acompliment de mínims prescrits amb una participació poc dinàmica, però existent.
 - La desinformació, la manca de paritat en la composició, la poca autonomia dels centres, el corporativisme i les dificultats pròpies de les famílies són els principals des-

2 Els resultats s'han publicat a l'informe breu *Com participen mares i pares a l'escola? Diversitat familiar i d'implicació en educació*. També es poden consultar els dossiers de premsa vinculats a aquesta recerca: "*S'impliquen les famílies a l'escola?*".

3 Els resultats s'han publicat a l'informe breu *Consells escolars i participació de les famílies a l'escola. Una lectura marcada per la LOMCE*. També es poden consultar els dossiers de premsa vinculats a aquesta recerca: "*Quin és el futur de la participació de les famílies a l'escola després de la LOMCE?*".

- o incentius detectats per la participació de les famílies als consells escolars.
- o La participació de les famílies a les eleccions dels consells escolars en realitat és més alta: del 9% que marquen les xifres oficials al 34% que indiquen les famílies.
- o La LOMCE fa menys democràtiques les escoles i ratlla la inconstitucionalitat pel que fa a la participació de la comunitat educativa.
- o Els canvis que introdueix la LOMCE en els consells escolars són fonamentalment en el capítol de funcions i composició: desactiva el seu sentit i utilitat primera.
- o La LOMCE minimitza el pes de la comunitat educativa en la presa de decisions rellevants pel centre.
- o Els consells escolars d'àmbit superior (municipals, territorials, el de Catalunya) han fet la seva tasca com consultors, però no sempre han estat escoltats.

La constatació de l'evidència científica s'ha contrastat amb un procés participatiu amb més de 200 persones (mares i pares d'AMPA de base, tècnics d'educació, membres d'equip directius de centres i representants de les diverses federacions) que han permès construir un diagnòstic compartit, una prioritització de temes clau i unes propostes sobre com millorar la participació de les famílies en el sistema educatiu. Tot plegat ha permès fer el *Llibre blanc de la participació de les famílies a l'escola*, que inclou l'agenda compartida de les famílies que es presenta a continuació.

3. Decàleg de les famílies i l'escola: agenda compartida de les famílies

Les famílies volen anar més enllà d'escollir l'escola dels seus fills, acompanyar-los cada dia, ajudar-los en els deures a casa o anar a les reunions quan ho sollicita el mestre/a o tutor/a de classe..

Demanen una concepció forta de participació basada en els principis democràtics del dret a estar informats, ser consultats, poder-se associar i poder decidir que arrela en l'article 27.7 de la Constitució espanyola (1978) segons el qual "els professors, els pares i en el seu cas els alumnes intervinen en el control i la gestió dels centres sostinguts per l'Administració amb fons públics".

Així, entenem que

participar a l'escola suposa un principi de coresponsabilitat que comença per la implicació en l'educació dels propis fills i filles per anar assolint majors quotes de presència al centre educatiu i en l'entorn; i no només de presència sinó de capacitat d'iniciativa, d'audiència, de proposta i d'incidència en la presa de decisions. Es pot participar a títol individual o en associació amb la resta de famílies, o fent xarxa i creant organitzacions de tercer nivell, amb l'objectiu d'assolir major influència en la gestió del sistema educatiu i en la definició de les polítiques educatives.

A partir d'aquesta definició, la recerca realitzada i el procés participatiu, s'ha redactat un decàleg que incorpora l'agenda de les famílies en educació i que s'ha inclòs en el *Llibre Blanc de la participació de les famílies a l'escola*. Aquests 10 punts són fruit del consens de famílies que representen tot el ventall de centres educatius de Catalunya: escoles de primària, instituts de secundària, centres públics i privats, de diverses poblacions i àmbits territorials, etc. Es tracta, doncs, d'un decàleg que posa en evidència allò que comparteixen les famílies, més enllà de les diferències particulars, i demanen que se les escolti, sobretot des del Departament d'Ensenyament. Per aquest motiu reproduïm a continuació la contextualització, les reivindicacions i les propostes del decàleg acordat.

1. Les famílies hi som i volem ser- hi més: com ha de ser la presència i la implicació de pares i mares a l'escola.

CONTEXTUALITZACIÓ

Les dades sobre la participació de les famílies a l'escola mostren una gran potencialitat: presenten unes famílies amb més formació que mai, interessades, com a responsables que en són, per l'educació dels seus fills i filles, majoritàriament presents a les activitats pròpies de la comunitat educativa, i en un nombre molt significatiu disposades a contribuir de manera altruista i compromesa en la millora de l'educació, sigui a través de les activitats de l'AMPA o bé en altres espais de participació més o menys formals. Però són conscients que resta un recorregut de millora tant en l'àmbit de la participació individual, com de la participació associativa i de representació formal.

QUÈ VOLEM?

Els pares i mares també volem ser protagonistes de l'educació: compartir punts de vista, estar informats i ser escoltats en tot allò que fa referència a l'educació dels nostres fills i filles.

En l'àmbit associatiu, les AMPA no volem ser només empreses de serveis: som associacions de familiars d'alumnes que col·laborem amb els mestres i els equips directius per a contribuir en la millora de l'escola dels nostres fills i del seu entorn.

Els espais de representació formal són els de la presa de decisions, la governança dels centres educatius, per tant, cal incentivar l'apropiació d'aquests espais pel conjunt de les famílies, ja que actualment els pares que hi són no se senten representant a la resta.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

En el nivell individual:

- Garantir i incrementar la freqüència de la relació família-tutor-alumne per tal de crear llaços de confiança amb l'objectiu de guiar conjuntament el procés educatiu.
- Posar en marxa accions específiques per a acollir i vincular els pares i les mares que no participen a l'escola i amb els quals els mestres tenen dificultats per a contactar-hi, pensant en espais de trobada per a les famílies que arriben de nou al centre educatiu.

Per millorar el funcionament de l'AMPA:

- Professionalitzar la prestació de serveis, per a millorar-ne la qualitat i l'eficiència i alhora alliberar els recursos humans de l'AMPA a tasques pròpiament de dinamització i valor afegit per a l'educació.
- Posar en relleu que l'AMPA educa en valors tant a les famílies i els alumnes que en formen part com a tota la comunitat educativa. Obrir el funcionament de l'AMPA al màxim de famílies del centrePlantejar un sistema participatiu rotatiu com a deure cívic inherent a les responsabilitats parentals de l'escolarització dels fills. Mancomunar serveis aprofitant les xarxes locals d'AMPA. Això milloraria l'economia d'escala, l'eficiència de la gestió i milloraria l'oferta de serveis com les activitats extraescolars.

En la representació formal:

- Pactar amb el centre el marc de la participació de les famílies: establint els drets i els deures de cada una de les parts i fent-ho explícit i públic.
- Promoure la convivència entre canals i espais diversos de participació, evitant que tot es redueixi i se centri en un espai tan formalitzat com el consell escolar.

2. Pares i mares també volem parlar de continguts educatius i, si s'escau, entrar a les aules.

CONTEXTUALITZACIÓ

El debat sobre el què s'ha d'ensenyar a l'escola no és quelcom pacífic ni exempt de controvèrsia: des de les grans manifestacions arran de l'abolició de la religió obligatòria i la introducció de l'assignatura de ciutadania en temps de la LOE, fins a les actuals protestes contra la LOMCE per l'amenaça al model d'immersió lingüística en català, la reintroducció del desdoblament d'itineraris, o la desaparició de l'ensenyament de la música a l'escola.

A cada centre educatiu es gestiona de manera particular la implicació de les famílies en allò que s'ensenyava i en com s'ensenyava. Però cada cop són més les iniciatives d'escoles que obren les portes de l'aula i ofereixen a les famílies de participar en la dinàmica, fins i tot que ensenyin allò que saben als nens i nenes o que els ajudin en diverses tasques i activitats. S'ha demostrat que aquesta implicació ajuda a la millora dels resultats.

QUÈ VOLEM?

Les famílies, com a part de la ciutadania especialment afectada per les reformes curriculars i pedagògiques, volem i podem intervenir en el debat dels continguts educatius per fer propostes al costat dels experts en educació.

A més, les famílies estem disposades a contribuir en allò que calgui dins les aules, en les sortides o en aspectes de millora educativa, sempre al costat dels professionals de l'educació.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

- Establir un procediment normalitzat de revisió i actualitzacions periòdiques del currículum, acompanyat d'un debat social ampli en què les famílies hi han de ser presents.
- Conèixer els sabers i les destreses dels pares i les mares, i la seva disponibilitat, de manera que l'escola els pugui sol·licitar quan sigui necessari o adient en relació a la programació educativa.
- Abordar de manera específica en la formació inicial i contínua del professorat la relació amb les famílies i el potencial de la seva intervenció dins i fora de l'escola.

3. Les famílies, una peça clau en l'ofensiva per a l'èxit escolar.

CONTEXTUALITZACIÓ

Alhora que les famílies reivindiquen el seu paper en l'acompanyament educatiu dels fills, la recerca mostra com aquest acompanyament es tradueix en la millora del rendiment i de l'èxit escolar. Les famílies estan especialment preocupades per l'elevat índex de fracàs escolar del nostre país i voldrien ser promotores d'una millora tant a nivell individual com col·lectiu.

QUÈ VOLEM?

Les famílies podem i volem ser part activa en la lluita contra el fracàs, tant des de la parcel·la domèstica ajudant als nostres fills i filles, com contribuint directament a millorar la nostra escola i l'entorn, i també des d'un espai de reflexió i anàlisi de resultats des del qual puguem participar en la formulació de propostes.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

- Fer programes de formació i assessorament a les famílies per tal de capacitar-les per a poder dur a terme l'acompanyament educatiu i evitar desigualtats relacionades amb el nivell d'estudis o d'ingressos de pares i mares.
- Obrir un debat sobre els deures o tasques escolars a casa. Pares i mares també volen opinar respecte de la quantitat de deures que es posen en relació a la gestió del temps.
- Fer una política ferma de subvencions a les entitats sense ànim de lucre o bé disposar d'una oferta de beques i ajuts que permeti accedir a activitats complementàries de pagament a infants que en quedarien exclosos.

4. El dret a escollir escola de qualitat i garantir l'accés equitatiu a tothom.

CONTEXTUALITZACIÓ

La tria de l'escola on aniran els fills és una de les decisions més crítiques i compromeses en la vida dels pares i mares i en les que, segurament, més s'hi juga en vistes al futur. L'escolarització és, per tant, un aspecte molt sensible en que hi ha una tensió natural entre l'interès particular i l'interès general, i respecte al qual les famílies reclamen poder fer sentir la seva veu. I alhora, la gestió de l'escolarització per part de l'administració pública és un dels instruments clau per a garantir l'equitat educativa i combatre la segregació escolar.

QUÈ VOLEM?

Els pares i mares volem que els fills siguin feliços, que se sentin confortables a l'escola i que aprenguin, per la qual cosa sovint hem de triar entre la dimensió relacional —que els fills estudiïn a prop de casa, amb els amics— i la dimensió instrumental —triant les escoles més aïns amb l'ideari i millor valorades. El que demanem és les dues opcions siguin factibles fent que hi hagi una oferta de qualitat i proximitat accessible a tothom en igualtat de condicions.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

- Garantir que dins del Servei d'Educació de Catalunya sostingut amb fons públics hi hagi prou escoles de qualitat on poder escolaritzar els fills i filles, amb projectes educatius potents, amb expectatives altes sobre els alumnes i que finalment obtinguin bons resultats.
- Garantir la gratuïtat en tot l'horari lectiu. Totes les famílies han de poder gaudir d'igualtat de condicions a l'hora de triar escola, per aquest motiu és bàsic que l'ensenyament en tot l'horari lectiu —també en la sisena hora— sigui gratuït i que l'oferta horària sigui equivalent entre la xarxa pública i la concertada.

5. Calendaris i horaris escolars: la conciliació familiar com a puntal de la qualitat de vida dels infants.

CONTEXTUALITZACIÓ

En la societat actual, la conciliació d'horaris és extremadament complexa i és un dels factors que condiciona més les famílies amb fills en edat escolar. Un dels factors que més condiciona l'èxit escolar dels nois i noies és que comptin amb la supervisió i l'interès de llurs pares per allò que fan a l'escola. I això vol estona de presència a casa a partir de les cinc de la tarda. Però, la manca de temps, és un dels obstacles més freqüents per a la participació dels pares a l'escola i l'acompanyament educatiu dels fills.

QUÈ VOLEM?

Les famílies som partidàries de racionalitzar els temps tant escolars com laborals per a facilitar la conciliació i la convivència familiar. Més que incrementar serveis d'acollida i sotmetre els infants a unes jornades escolars i extraescolars continuades de més de vuit hores, cal trobar fórmules adaptades a les necessitats de cada context.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

- Que les famílies puguin participar en la presa de decisions, com a part afectada, de la programació d'horaris i calendaris escolars i el temps de vacances, en estaments superiors com són el Consell Escolar de Catalunya o la Taula de federacions del Departament d'Ensenyament. I també a l'escola poder decidir si es fan horaris partits o jornades intensives.
- Atesa la creixent implementació de la jornada compactada als instituts de secundària pública, les famílies reclamen estudis solvents de l'impacte que té aquesta mesura en els resultats acadèmics i en temes d'equitat educativa.
- Mentre les jornades laborals no es racionalitzin, les AMPA o les famílies haurien de rebre ajudes per a seguir proveint uns serveis per a la conciliació familiar (acollida matinal, servei de menjador o activitats extraescolars) que actualment sufraguen en la seva totalitat les famílies.
- Les empreses, d'acord amb la seva responsabilitat social, haurien d'aplicar bones pràctiques en polítiques de conciliació; s'hauria d'exigir que aquest factor fos rellevant i tingués repercussions econòmiques —en forma d'incentius o de penalitzacions.
- Els convenis col·lectius o la normativa que regula els permisos i les absències al lloc de treball s'haurien de renegociar sota la perspectiva de la importància d'atendre responsabilitats educatives com assistir a una tutoria o vetllar per un fill malalt.

6. El finançament del sistema educatiu: com garantir l'educació pública i gratuïta per a tothom.

CONTEXTUALITZACIÓ

En el nostre país la inversió en educació ha caigut a nivells d'abans de 2008 i, com a conseqüència de la crisi, Catalunya es troba entre el grup de països europeus que més significativament l'ha reduïda. En canvi, és una de les regions on hi ha més finançament privat sostenint la despesa educativa. La manca de recursos públics dels darrers anys sembla haver tingut repercussions tant a l'escola pública com a la privada concertada, derivant cada vegada més costos cap a les butxaques de les famílies. En aquest sentit les famílies se senten totalment legítimes per a fer sentir la seva veu en el debat sobre el finançament de l'educació.

QUÈ VOLEM?

L'educació d'acord amb la Constitució ha de ser gratuïta, de caràcter universal i amb igualtat de condicions i d'oportunitats. L'estat ha de garantir l'accés a l'escolaritat de tots els infants i joves dels 6 als 16 anys, i també en les etapes preescolars (de 0 a 6 anys) o postobligatòries (fins als 18) a tots aquells que ho desitgin.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

- Igualar els recursos i els serveis de totes les escoles que presten el Servei d'Educació de Catalunya, sigui quina sigui la seva titularitat. En aquest sentit es reclama la reinstauració de la sisena hora a la xarxa pública o l'actualització i suficiència dels mòduls econòmics dels concerts educatius.

- Les famílies haurien de constituir-se en grup de pressió, lobby, per a ser un element clau i decisiu en el debat de pressupostos al Parlament: haurien de ser cridades a comparèixer.

7. Beques i ajuts a les famílies en funció de la renda, per l'equitat educativa i la igualtat d'oportunitats.

CONTEXTUALITZACIÓ

Durant els anys de bonança econòmica els estats han estat més preocupats per posar en marxa iniciatives en educació centrades en l'eficiència i el rendiment educatiu que no pas en l'equitat, generant així una polarització cada vegada més gran entre centres segons el context socioeconòmic de la seva població. Una tendència que la crisi ha agreujat pel fet que allà on les famílies tenen recursos aquestes estan sufragant els efectes de les retallades. Els dèficits de cobertura de les beques de menjador o l'increment de les quotes de l'educació del 0-3 i la reducció d'aportació pública a aquest ensenyament són dos exemples de les tensions que pateix l'equitat dins del sistema educatiu català.

QUÈ VOLEM?

Tenint en compte que els individus tenim -o hauríem de tenir- dret a una educació gratuïta, hem de cercar formes per compensar les desigualtats, a fi de garantir l'educació en igualtat de condicions: garantir la cobertura de les necessitats bàsiques i educatives dels infants i joves, amb un sistema de beques i ajuts d'acord amb el moment actual; i en l'etapa postobligatòria, garantir sistemes de tarifació de les quotes segons la renda.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

- Augmentar les partides pressupostàries destinades a la salvaguarda del dret a l'educació en igualtats de condicions per lluitar contra la iniquitat i fomentar l'eficiència. Establir un sistema de beques i ajuts en funció de la renda de les famílies amb criteris menys restrictius i que tinguin en compte la realitat dels infants en el seus contextos. Cal agilitzar el procés de concessió i el pagament de les ajudes per tal que siguin efectives des del començament del curs.
- L'administració pública hauria de prioritzar els pressupostos en educació per garantir uns equipaments, materials i serveis de qualitat a tot arreu, a banda del que hi puguin afegir les famílies de la seva butxaca.

8. L'associacionisme familiar ha de ser reconegut com a moviment social d'acció cívica.

CONTEXTUALITZACIÓ

Més enllà del debat pedagògic, hi ha una dimensió ciutadana de l'associacionisme familiar que també es vol reivindicar. Les AMPA tenen tot el valor de les associacions d'interès públic, de voluntariat social i associatiu. Amb les seves pràctiques, les AMPA contribueixen a fer més dens el teixit de relacions de la societat catalana multiplicant així el seu efecte cohesionador.

QUÈ VOLEM?

L'AMPA funciona com a escola de ciutadania: les famílies que som actives a l'escola ens impliquem en aspectes de mobilització social per sobre de la ciutadania en general. Per a molts, l'AMPA és el primer lloc de participació ciutadana real. És una oportunitat a l'hora de pensar els models organitzatius, de funcionament i de relació necessaris per a fer possibles els ideals.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

- Fer-se un lloc en els espais de participació ciutadana que cada territori té articulats, de manera que la transversalitat d'allò en què les famílies podem fer incidència es formalitzi.
- Les administracions públiques han d'incorporar el sector de les famílies en els espais formals de participació dels quals disposen.

9. Per una llei d'educació de consens ampli i vigència més enllà del govern que l'aprova.

CONTEXTUALITZACIÓ

En els gairebé quaranta anys de democràcia espanyola hem tingut tres partits en el poder, quatre canvis de govern, sis presidents i vuit lleis orgàniques d'educació que regulaven l'etapa obligatòria. Amb aquestes xifres ha estat difícil que un alumne hagi cursat tota l'etapa d'educació obligatòria amb la mateixa llei vigent. Sotmetre l'educació al clima i joc polític no ha tingut cap més efecte que afeblir un sistema educatiu inestable i en canvi constant amb nombrosos costos econòmics i socials associats.

QUÈ VOLEM?

Les famílies demandem un consens per a l'educació que sigui a llarg termini i revisat per tal de millorar el sistema educatiu, que tingui el suport de tota la comunitat educativa i agents implicats, per tal de garantir els drets constitucionals. Mares i pares hem d'estar presents en la presa de decisions d'educació i escola en tots els òrgans formals de representació de famílies i alumnes, i en tots els àmbits.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

- Arribar a un compromís social i polític de la llei d'educació i que aquesta asseguri el seu finançament. Per això, hauria de partir d'un procés ampli i plural, polític i social, que estableixi l'acord d'uns mínims i establir un consens que doni estabilitat a llarg termini.
- Posar en marxa mecanismes alternatius perquè les famílies puguin prendre decisions i diversificar les vies de democràcia directa, com referèndums vinculants, enquestes, debats a les xarxes socials, etc.

10. Representem la veu de la infància i la família, no només allò que s'emmarca a l'escola.

CONTEXTUALITZACIÓ

L'últim punt de l'agenda ens situa en el reconeixement del sector de les famílies com a tal. Un sector amb majoria d'edat i veu pròpia, que malauradament en molts textos apareix diluït dins del concepte genèric de «comunitat educativa».

És important reconèixer el paper de l'AMPA i altres organitzacions de mares i pares entorn del sistema educatiu més enllà de la pròpia escola. Cal que, al costat dels experts que dissenyen les polítiques de prevenció en diversos àmbits (pobresa infantil, conductes de risc, salut mental, etc.), es compti amb les famílies com a part implicada no només a l'hora d'executar sinó des del moment del diagnòstic i les propostes d'intervenció.

QUÈ VOLEM?

L'opinió pública, els representants institucionals i els agents socials han de reconèixer en les organitzacions de mares i pares un ferm representant de les famílies més enllà de l'escola. La integració a l'entorn i la visió holística donen a les AMPA i altres moviments de mares i

pares l'oportunitat de convertir-se en portaveus del pols del benestar de les famílies catalanes i els seus infants i en garants dels seus drets.

QUÈ ENS CAL PER FER- HO POSSIBLE?

- El sector de les famílies actualment només participa com a tal a la Taula de federacions d'AMPA del Departament d'Ensenyament i en el Consell Escolar de Catalunya. Com a mínim hauria de tenir un espai reconegut en el Departament de Benestar Social i Família dins la Secretaria de la Família.
- Les famílies, organitzades a través de les federacions d'AMPA, haurien d'estar representades en els espais d'ordenació pública que afectin aspectes de l'àmbit de les famílies, els infants, adolescents o joves. Per exemple, en el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, en la prevenció de maltractaments, la promoció d'hàbits saludables, etc.

4. Per a fer- ho possible cal una major articulació del sector

Les famílies actives en les AMPA, amb la seva participació, exercida des de la implicació i la responsabilitat, estan fomentant els valors de la democràcia bàsics en la nostra societat.

- Cal atribuir a les xarxes d'AMPA i les seves federacions un major protagonisme en les polítiques educatives.

Per a fer- ho possible cal:

- Assolir el reconeixement d'actors protagonistes, d'agents actius.
- Potenciar sector com a promotor dels serveis a les famílies.
- Potenciar un sector que s'erigeixi en garant dels drets relacionats amb l'educació: ell sector famílies com a potenciador de la qualitat escolar.
- Vertebrar del sector en una plataforma unitària.
- Impulsar una iniciativa parlamentària
 - El Parlament de Catalunya com a màxim òrgan de representació, hauria de ser la seu d'un debat públic, plural i encarat al consens sobre el reconeixement formal del sector famílies en el sistema educatiu i en les polítiques públiques i cíviques que es duen a terme al nostre país.

5. Presentació pública del *Llibre Blanc de la participació de les famílies a l'escola amb l'agenda compartida per les famílies*

El proper **24 de maig** se celebrarà el «*I Fòrum de les Famílies i l'Educació a Catalunya*» on es farà la presentació pública del Llibre Blanc. A més, diversos experts parlaran del rol de les famílies en l'educació; famílies i AMPA explicaran 20 experiències d'èxit per millorar i contribuir a la qualitat educativa dels centres i s'exposaran més de 100 experiències organitzades per AMPA a diversos centres de Catalunya.

L'acte comptarà amb la presència dels representants de totes les federacions d'AMPA donant suport a la unitat del sector:

- Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya (FAPAC).
- Confederació Cristiana d'Associacions de Pares i Mares d'Alumnes de Catalunya (CCAPAC).

- Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes d'Ensenyament Secundari de Catalunya (FAPA-ES).
- Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Escoles Lliures de Catalunya (FAPEL).
- Agrupació Escolar Catalana (AEC), que de moment no té una federació d'AMPA constituïda en paral·lel.

També es comptarà amb els representants dels pares i mares que han participat en la confecció de l'agenda compartida de les famílies que llegiran el decàleg davant les autoritats i la resta de públic present.

Un cop finalitzada la lectura de l'agenda, els pares i mares faran l'entrega del Llibre Blanc a diverses autoritats i l'Il·lm. Sr. Gerard Ardanuy, diputat d'educació de la Diputació de Barcelona i Regidor d'educació de l'Ajuntament de Barcelona, i la Sra. Mertixell Ruíz, directora general d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa de la Generalitat de Catalunya, faran els seus parlaments.

L'acte finalitzarà amb una fotografia amb tots els representants de pares i mares en l'acte, els representants de totes les federacions d'AMPA (FAPAC, CCAPAC, FAPAES i FAPEL) i les autoritats assistents que representarà la unitat del sector de famílies per fer sentir la seva veu en l'educació.

6. Recursos

El testimoniatge dels presidents i presidenta de les federacions d'AMPA de Catalunya

Els representants de totes les federacions d'AMPA de Catalunya estaran disponibles durant l'acte per atendre als mitjans que ho desitgin.

«El motiu pel qual hem apostat des de FAPAC pel projecte «Famílies amb veu» no és altre que el de posar en valor allò que fem diàriament, i en general sense fer massa soroll, les famílies a les escoles de Catalunya. Molts cops es parla de les famílies com un estudiós de l'antropologia parla de les tribus remotes. De fet parlen més en nom de les famílies experts, psicòlegs, psicopedagogs, i altres especialistes que les mateixes famílies interessades. «Famílies amb veu» trenca aquesta dinàmica de museïtzació de les famílies i gosa parlar amb elles, gosa reivindicar el seu paper social amb xifres de manera clara i contundent. Llàstima que en aquest tema també tinguem negacionistes radicals que qüestionen sistemàticament el protagonisme de les famílies. De la mateixa manera que cal tota una tribu per educar un infant, calen tribus d'opïnadors, experts i psicopedagogs per entendre com les famílies eduquen els seus fills.»

Àlex Castillo, president de FAPAC

«Quan les AMPA participen a l'escola, col·laboren amb ella, treballen per la cohesió de les famílies i ajuden a crear comunitat educativa, estan donant valor afegit al seu centre. Però aquest treball resta sovint en segon terme i se'n parla poc. «Famílies amb veu» ens ha mostrat que hi ha moltes persones que treballen voluntàriament per aconseguir millorar la qualitat de la seva escola i alhora la del país, ha de servir de reconeixement públic a totes elles i ha d'esperonar a altres famílies i a les federacions a continuar treballant en el camí de la participació.»

Mercè Rey, presidenta de CCAPAC

«Pertànyer a una AMPA vol dir implicar-se des del primer moment en l'escola que hem triat

per portar-hi els fills; tenir present que família i escola treballem plegats —som coresponsables— i que els nois i noies rendeixen millor si les famílies som presents al centre; que l'èxit d'una escola és fruit de la tasca dels docents i l'equip directiu, però també de les famílies; que participar té tot el sentit del món i ens fa sentir útils i satisfets; que l'escola no és un lloc per deixar-hi els fills, sinó un lloc per construir plegats. Pertànyer a una AMPA vol dir formar part activa de la comunitat educativa, participar de la societat i potser, fins i tot, vol dir millorar el món on vivim. Les federacions d'AMPA —ara més que mai— són un marc unitari necessari de reforç, serveis i reflexió per a l'elaboració de propostes de dimensió nacional, alhora que una bona eina per a l'acció conjunta.»

Pere Farriol, portaveu de FAPAES

«Des de fa més de 30 anys, la FAPEL existeix per tal de fer dels pares i mares els protagonistes de l'educació dels seus fills i filles, juntament amb els mestres i amb l'escola. El projecte «Famílies amb veu» el fem nostre des d'aquesta perspectiva. La família, quan tria de debò el seu projecte educatiu, es vincula amb l'escola, i la seva veu es fa sentir perquè ella és la primera responsable de l'educació. Tot i que estem encara immersos en una crisi global, hem de creure i confirmar que famílies i mestres, junts i en la mateixa direcció, tenen molt a dir en la millora de la nostra societat. Volem donar tot el nostre suport a aquest Llibre Blanc sobre la implicació de les famílies, i estem segurs que en el futur podrem aportar encara més, tant per afinar les dades, com per esperonar les famílies per tal que siguin veritablement un motor de canvi i millora en el sistema educatiu.»

Josep Manuel Prats, president de FAPEL

«Només es pot veure la participació i la implicació dels diferents estaments que conformen la comunitat educativa (famílies, professionals i alumnat) com una oportunitat ineludible de millora de la qualitat de l'educació del país. Hem de superar, des dels centres, el temor a l'intervencionisme i, posant els límits professionals necessaris, acostar al màxim la veu de les famílies, els professors, els alumnes, els agents socials, etc. al servei d'una visió més polièdrica, més actualitzada i menys endogàmica de l'escola. Hem de fomentar una missió compartida dels projectes educatius i de les singularitats que han de fer excel·lir l'educació.»

Oriol Blancher i Pach, president de l'AEC

Vídeo de la invitació al «I Fòrum de les Famílies i l'Educació a Catalunya» per part de les federacions d'AMPA: <http://www.youtube.com/watch?v=KY8Z6ajgLI>

Pares i mares que llegiran el Decàleg públicament en el «I Fòrum de les Famílies i l'Educació a Catalunya»

Aquests representants de mares i pares tindran una estona per a atendre als mitjans al finalitzar l'acte.

- M. Àngels Garcia Asensio, mare de l'escola La Torreta de la Roca del Vallès.
- Mar Pla, mare de l'escola Lestonnac de Barcelona.
- Lluís Pallejà, pare de l'escola Pompeu Fabra de Reus.
- Ruth Fontelles, mare de l'escola Els Encants de Barcelona.
- Elisabet Biosca, mare de l'escola Virolai de Barcelona.

Les experiències innovadores impulsades per famílies que es presentaran en el «I Fòrum de les Famílies i l'Educació a Catalunya» del 24 de maig

Les persones que han tirat endavant aquestes experiències les vindran a explicar de 9.30h a 11.15h i posteriorment tindran una estona per a atendre als mitjans.

1. AMPA que fan créixer la qualitat educativa

- "Ubuntu" AMPA Pau Casals de Sant Joan Despí.
- "Viu l'escola viva" AMPA Els Encants de Barcelona.
- "Tallers pares per a mestres" AMPA La Draga de Banyoles.
- "Bona comunicació" AMPA Maristes Champagnat de Badalona.

2. Serveis per a la conciliació i l'equitat

- "Menja B" AMPA Virolai de Barcelona.
- "Gestió de les activitats extraescolars. Els esports" AMPA Teresianes-Ganduxer de Barcelona.
- "Pares voluntaris a les extraescolars" AMPA La Concepció de Barcelona.
- "Reutilització de llibres" AMPA Sant Josep Obrer de L'Hospitalet de Llobregat.

3. Democràcia a l'escola

- "Pressupostos participatius" AMPA Els Xiprers de Barcelona.
- "Nou pati Castellum" AMPA Castellum de Sant Julià de Ramis (Girona).
- "Dinamització d'assemblees" AMPA Nostra Senyora de Lurdes de Barcelona.
- "Procés participatiu per al pla d'acollida" AMPA Ferran Sunyer de Barcelona.

4. L'AMPA, escola de valors

- "Escola de pares" AMPA Pere IV de Barcelona.
- "Voluntariat en família" AMPA Pare Manyanet de Barcelona.
- "Escola verda" AMPA INS B7 de Badalona.
- "Mercat solidari" AMPA INS Mercè Rodoreda de L'Hospitalet de Llobregat.

5. Família, escola i entorn

- "La PAC" Plataforma d'AMPA de Cerdanyola del Vallès.
- "Xarxa" FAMPA de Badalona.
- "Reivindicacions del Mapa escolar de l'Eixample" Xarxa d'AMPAS de l'Eixample de Barcelona.
- Xarxa d'AMPA del Prat de Llobregat.

També t'interessarà...

Com participen mares i pares a l'escola? Diversitat familiar i d'implicació en educació

+ informació

Més que un gra de sorra. Les Associacions de Mares i Pares d'Alumnes (AMPA) de Catalunya

+ informació

Consells escolars i participació de les famílies a l'escola.

Una lectura marcada per la LOMCE

+ informació

Vídeo-resum: Poden ser les famílies palanca de canvi del sistema educatiu?

+ informació

YouTube

Vídeo-resum: Quin és el futur de les AMPA?

+ informació

YouTube

Vídeo-resum: Quins pares entren a l'escola i quins es queden a la porta?

+ informació

YouTube

Vídeo-resum: Participar o decidir? Els consells escolars sota l'ombra de la LOMCE

+ informació

YouTube

@familiesambveu

www.familiesambveu.cat

@FundacioBofill